

SXEDIO.GP6

12.11.1954: Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΡΙΒΑΣ ΔΙΓΕΝΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΕΙ ΤΗ ΠΡΩΤΗ ΟΜΑΔΑ ΤΗΣ ΧΛΩΡΑΚΑΣ ΣΤΑ ΟΠΛΑ ΚΑΙ ΣΤΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΕΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΒΡΕΤΤΑΝΩΝ ΓΙΑ ΕΞΕΥΡΕΣΗ ΠΙΘΑΝΩΝ ΣΤΟΧΩΝ

Όταν ο αρχηγός της ΕΟΚΑ Γεώργιος Γρίβας συνήλθε από το μυστικό του ταξίδι στην Κύπρο στρώθηκε αμέσως στη δουλειά.

Τώρα είχε προσθέσει στο όνομά του και το ψευδώνυμο "Διγενής" από το σύνθημα που φώναζε η ομάδα Χλώρακα κατά την παραλαβή του, στις **8 Νοεμβρίου 1954** (Εδώ Ακρίτας, εδώ Διγενής)

Στο σπίτι του Νικόλα Αζίνα έμειναν για λίγες μέρες και άρχισε να εκπαιδεύει μια μικρή ομάδα της Χλώρακας που είχε ιδρύσει ο Ανδρέας Αζίνας.

Παράλληλα άρχισε και ο διασκορπισμός του οπλισμού. Οι Αγγλοι δεν ήξεραν ακόμα τίποτα κι' έτσι ο Ανδρέας Αζίνας μπορούσε να περιφέρεται σε ολόκληρη την Κύπρο με το αυτοκίνητο του ανενόχλητος.

Με την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης της ομάδας της Χλώρακας ο Ανδρέας Αζίνας φρόντισε να μεταφερθεί ο Γρίβας στη Λευκωσία και ο Σωκράτης Λοϊζίδης και ο Νότης Πετροπουλέας, προσωρινά, στον Άγιο Μάμα, γιατί ο Λοϊζίδης ήταν γνωστός στους κυπρίους και μπορούσε να τον αναγνωρίσει κάποιος πράγμα που θα δημιουργούσε προβλήματα.

Αφηγήθηκε ο Ανδρέας Αζίνας στον Αθηναίο δημοσιογράφο Κ. Καλλιγά (Άγών, Νοέμβριος **1964**) για τις μετέπειτα ενέργειες του:

" Η συγκρότηση της οργανώσεως ΕΟΚΑ είχε στο μεταξύ προχωρήσει αρκετά. Ξεθάψαμε το υλικό και αρχίσαμε να το διανέμουμε εις διάφορες ομάδες".

Εξ άλλου ο Γρίβας σημείωνε στο ημερολόγιο του:

"12 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Πρώτον εκπαίδευσις και συγκρότησις ομάδος, κατά την περίοδον ταύτην δεν θα έπρεπε να εμφανισθώμεν εις ουδένα, ο οποίος να

γνωρίση την αποστολήν μας, μέχρι αφίξεως εξ Ελλάδος του αναμενομένου φορτίου οπλισμού.

Δεύτερον, παροπαρασκευή ενεργείας κατά ταύτην θα ηρχόμεθα εις επαφήν με πρόσωπα Εθναρχίας, και θα προπαρασκευάζομεν την δυναμικήν ενέργειαν. Τρίτον, εκτέλεσις.

13 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Την εσπέραν ήρξατο εκπαίδευσις **5** της ομάδος Χλώρακας εις αυτόματα και σαμποτάζ. Διάρκεια από **19-23** ώρας".

Κατά τη μετακόμιση του στη Λευκωσία ο Γρίβας βρήκε την ευκαιρία να επιθεωρήσει βρετανικες βάσεις και διάφορα στρατόπεδα των βρεττανών.

Ο ίδιος έδωε οδηγίες στον Ανδρέα Αζίνα στην Αθήνα για να διευθετήσει την αποστολή στην Κύπρο και νέου φορτίου οπλισμού που ανέφερε στο ημερολόγιο του στην καταχώρηση της **12ης** Νοεμβρίου **1954**.

Στη Λευκωσία το Γρίβα μετέφερε ο Λεύκιος Ροδοσθένους, ένας ενθουσιώδης νέος, από την Αρμίνου της Πάφου, που είχε συνδεθεί με τον Ανδρέα Αζίνα και διέθετε και αυτοκίνητο.

Αφηγήθηκε ο Λεύκιος Ροδοσθένους στο "χρονικόν αγώνος ΕΟΚΑ **1955-59**" Λευκωσία **1972**, σελ.445":

"Εμυήθην εις τη Οργάνωσιν τον Σεπτέμβριον **1954** υπό του τότε Γ.Γ. της ΠΕΚ Ανδρέα Αζίνα. Πρώτη μου αποστολή ήτο η κατά Νοέμβριον **1954** παραλαβή του αρχηγού από την Χλώρακα και η μεταφορά του προς αναγνώρισιν των αγγλικών στρατοπέδων. Διά μέσου Κουκλιών - Δοράς εφθάσαμεν εις Κισσούσαν, όπου η πηγή από την οποίαν υδρεύετο η επισταθμία Επισκοπής από εκεί δε μέσω Πάχνας εις Ανώγυραν προς αναγνώρισιν στρατοπέδου υπηρεσίας μηχανικού, ασχολουμένης με την τοποθέτησιν υδροσωλήνων.

Ο δρόμος προς Ανώγυραν νεοανοιγείς υπό του στρατού ήτο πολύ κακός και λασπώδης, σχεδόν αδιάβατος για μικρά αυτοκίνητα. Κατέβαλα όλας μου τας δυνάμεις να συγκρατήσω το αυτοκίνητον εντός του δρόμου. Προχωρήσαμεν με μεγάλη δυσκολίαν εις μικράν

απόστασιν από το χωριό ότε και εβουλιάξαμεν.

Όλαι αι προσπάθειαι που κατέβαλα διά να αποκολλήσωμεν ήταν μάταιαι. Όταν απηλπίσθην εκίνησα διά να ζητήσω βοήθειαν. Την στιγμήν εκείνην ήρχετο ένα μεγάλο στρατιωτικόν αυτοκίνητον. Προσπέρασε το ιδικόν μας, σταμάτησε και ήρχισε να κινήται προς τα πίσω και να μας πλησιάζη διά να μας τραβήξη. Μόλις αντελήφθην την πρόθεσιν του επέστρεψα. Εθαύμασα την ψυχραιμίαν του αρχηγού, ο οποίος με την μεγαλυτέραν αδιαφορίαν, παρά τον οπλισμόν και τα έγγραφα τα οποία κρατούσε, απεμακρύνθη από το αυτοκίνητον και γύρισε μόλις μας απηγκίστρωσαν δι' ειδικού συρματοχοινίου. Οι Άγγλοι μας έσυραν μέχρις ενός σημείου, όπου ο δρόμος ήτο καλός. Τους ηυχαριστήσαμε διά την βοήθειαν και προχώρησαν.

Εκ των υστέρων αντελήφθην ότι το μέρος που μας άφησαν ήτο η διασταύρωσις του δρόμου που έπρεπε να ακολουθήσωμεν για να πάμε εις το χωριό. Από άγνοιαν όμως τούτου ηκολούθησα το στρατιωτικόν αυτοκίνητον. Σε λίγο, εις ένα μικρό ανήφορο γλίστρησε πάλιν το αυτοκίνητον και δεν μπορούσε να προχωρήση. Σταμάτησε το στρατιωτικόν και πάλιν μας τράβηξε μέχρι του στρατοπέδου.

Εν συνεχεία διήλθομεν διά μέσου του στρατοπέδου και συνεχίζοντας από το άλλο μέρος την διαδρομήν, κατεβήκαμε εις Αυδήμου. Από εκεί ήρχισε το έργον αναγνωρίσεως. Προς τούτο διήλθομεν διά των στρατοπέδων Επισκοπής, Πολεμιδίων και στρατιωτικού χωρίου Βερεγγάρια, πλησίον των κυβερνητικών γραφείων Λεμεσού, Λάρνακος, Αμμοχώστου, του Ρδιοσταθμού Ζυγίου, της Επισταθμίας Δεκελείας και των στρατοπέδων Καραόλου και Αγίου Νικολάου".

Ταυτόχρονα ο Γεώργιος Γρίβας έστειλε στην Αθήνα τον Ανδρέα Αζίνα για να διευθετήσει την αποτολή οπλισμού στην Κύπρο που ανέφερε στο ημερολόγιο του στις 12 Νοεμβρίου.

Ο Αζίνας έφυγε για την ελληνική πρωτεύουσα στα μέσα Νοεμβρίου και διευθέτησε την αποστολή του

οπλισμού. Πύρισε στην Κύπρο και ενημέρωσε τον Γρίβα, ενώ από την Αθήνα έφθανε μήνυμα ότι το σκάφος θα ερχόταν στις **20** του μηνός. Επειδή μέχρι τις **30** δεν έκαμε την εμφάνιση του ο Γρίβας ξανάστειλε τον Αζίνα στις **5** Δεκεμβρίου στην Αθήνα για να δει γιατί καθυστέρησε η αποστολή του οπλισμού.

Ο Αζίνας διαπίστωσε προβλήματα. Το καΐκι έμφορτο οπλισμού έφυγε από την Ελλάδα, αλλά δεν έφθασε ποτέ στην Κύπρο γιατί με το παραμικρό εμπόδιο, ο οπλισμός ρίφθηκε από τους ναύτες στη θάλασσα.

Λεπτομέρειες έδωσε στη δημοσιότητα δέκα χρόνια μετά. Σε επιστολή του που δημοσιεύθηκε σε απάντηση του Κ. Ευσταθόπουλου για την αποστολή του καΐκιού με το φορτίο το **1964** (Αγών Νοέμβριος **1964**) ανέφερε:

"Ο εξ Αθηνών κ. Κ. Ευσταθόπουλος θεωρήσας τον εαυτόν του θιγέντα εκ της δημοσιευθείσης ερεύνης του δημοσιογράφου κ. Κ. Καλλιγά εις το "Βήμα" Αθηνών, δι' επιστολής του δημοσιευθείσης εις την ως άνω εφημερίδα την **3ην** Δεκεμβρίου προσπαθεί δι' ανακριβειών να διαστρέψη την αλήθειαν.

Ισχυρίζεται ότι εντός του Νοεμβρίου δεν απεστάλη πλοιάριον έμφορτον υλικού, το οποίον ουδέποτε έφθασε εις Κύπρον. Ο ισχυρισμός αυτός του κ. Ευσταθοπούλου ελέγχεται αναληθής διότι:

α) Αμα τη αφίξει του Διγενή εις Κύπρον εδόθη εντολή εις την ομάδα παραλαβής να επιτηρή τας ακτάς ετοιμή να παραλάβη έτερον πλοιάριον του οποίου ανεμένετο η άφιξις. Εις το ημερολόγιον του ο στρατηγός σημειοί:

12 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1954: Κατά τη περίοδον τάυτην δεν θα έπρεπε να εμφανισθώμεν εις ουδένα ο οποίος να γνωρίση την αποστολήν μας μέχρις αφίξεως εξ Ελλάδος του ανεμενομένου σχετικού οπλισμού".

β). Εις το ημερολόγιον του ο στρατηγός περαιτέρω και υπό ημερομηνίαν **22** Νοεμβρίου σημειοί:

22 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: (Ο ... ειδοποίησε εξ Αθηνών ότι φορτίον οπλισμού ανεχώρησεν εξ Ελλάδος την **20ην**

τρέχοντος"

Επειδή δε μέχρι τις **30** Νοεμβρίου δεν εκομίσθη το πλοiάριον ο Διγενής σημειοί εις το ημερολόγιον του υπό ημερομηνίαν :

30 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ: Εγράψαμεν συνθηματικώς εις Ευσταθόπουλον εις Αθήνας να μας γνωρίση περί της τύχης του ιστιοφόρου με το υλικόν".

Τα ανωτέρω αποδεικνύουν πασιφανώς ότι ειδοποιήθην εξ Αθηνών ότι ανεχώρησε πλοiάριον έμφορτον υλικού την **29**ην Νοεμβρίου μέχρι δε της **30** Νοεμβρίου δεν αφίχθη εις την Κύπρον.

Την **6**ην Δεκεμβρίου εντολή του Διγενή μετέβην εις Αθήνας διά να πληροφορηθώ από τους εν Αθήναις ότι περί την **24**ην Νοεμβρίου το πλοiάριον πλησίασε την νήσον, ως δε ανεφέρθη ο πλοiάρχος παρετήρησε υπόπτους κινήσεις εις τας ακτάς και επόντισε το υλικόν, είτα δε διήλθεν εκ Ρόδου εισέπραξε τον ναύλον του, επιστρέψας δε εις Αθήνας ανέφερε τα ανωτέρω.

Αυτά ελέχθησαν εις εμέ και αυτά διεβίβασσα εις τον Διγενήν τότε".

Στη συνεντευξη του στον Κ. Καλλιγά ο Ανδρέας Αζίνας είχε αναφέρει:

" Πήγα, λοιπόν, στην Αθήνα, για να δω τι συνέβαινε. Και εκεί έμαθα τα διατρέξαντα κατά τους ισχυρισμούς του πλοiάρχου. Επέστρεψα στην Κύπρο και κατετόπισα τον Γρίβα, τον περιέφερα ανά την Κύπρον και του έδειχνα τους στόχους που είχαν προκαθορισθή. Και εκείνος άρχισε να οργανώνη και να σχεδιάζη το κάθε τι..."

Στα μέσα Νοεμβρίου ο Γρίβας βρισκόταν ήδη στη Λευκωσία και ήλθε σε επαφή με τα άλλα στελέχη που στο μεταξύ είχαν οργανωθεί. Ησαν κυρίως μέλη της οργάνωσης Νεολαίας ΠΕΟΝ.

Εκείνος που είχε τη μεγαλύτερη ευθύνη για να τον περιφέρει σε διάφορα μέρη της Κύπρου ήταν ο Ανδρέας Αζίνας.

Ενα από τα στελέχη που ήλθε σε επαφή ο Γρίβας ήταν και ο Παπασταύρος Παπαγαθαγγέλου, ο

επονομαζόμενος στρατολόγος της ΕΟΚΑ.

Ο Παπασταύρος ήταν από τους λίγους που γνώριζαν τους νέους της εποχής εκείνης γιατί ήταν ο πνευματικός τους πατέρας. Τους δίδασκε στο κατηχητικό και μπορούσε να ξεχωρίζει τους αποφασιστικούς και τολμηρούς.

Εγγραψε αργότερα ο γρίβας το " χρονικό" του αγώνα της ΕΟΚΑ:

"Ο πρωθιερέυς του ι. ναού Φανερωμένης Λευκωσίας Παπασταύρος Παπαγαθαγγέλου υπήρξε εκ των στενωτέρων συνεργατών μου. Ούτος εξεύρε τα πρώτα μέλη της Ορανώσεως, τα οποία απετέλεσαν βραδύτερον τον πυρήνα και τους φορείς του πνεύματος της επαναστάσεως.

Ούτος ειργάσθη προ της εκδηλώσεως του αγώνος με ζήλον και πίστιν η δε επιτυχία της ενάρξεως τούτου οφείλεται κατά ένα μέρος εις αυτόν και τους αξίους συνεργάτας τους οποίους κατώρθωσε να εξεύρη.

Ούτος συμμετέσχεν εις την πρώτην εξέγερσιν του Κυπριακού λαού εναντίον των Αγγλων, το **1931**.

Όταν το **1952** επεσκέφθη την Κύπρον να θέσω τας βάσεις του απελευθερωτικού αγώνος, ο Παπασταύρος συνηντήθη μετ' εμού και αντιηλλάξαμεν απόψεις διά την επανάστασιν, μου υπέδειξε δε και τα πρώτα μέλη τα οποία απετέλεσαν τον πυρήνα των δολιοφθορέων της ΕΟΚΑ.

Από του **1954** ο Παπασταύρος ήρχισε συστηματικήν μύησιν εις την οργάνωσιν νέων και νεανίδων και ώρκιζεν αυτούς επί του ιερού Ευαγγελίου. Η ΟΧΕΝ υπήρξε η αρχική πηγή στελεχών του αγώνος, τα οποία απετέλεσαν βραδύτερον τους στρατολόγους νέων αγωνιστών. Ο Παπασταύρος εμπύησεν πολλούς ιερείς, το δε εξομολογητήρια των ναών απετέλεσαν τα στρατολογικά γραφεία της ΕΟΚΑ".